

Finansutvalget

Kirkerådet, Den norske kirke

REFERAT MØTE 3/24:

REFERAT INKL ARGUMENTASJONSREKKER

TORS DAG 31. OKTOBER 2024 KL 09:00-11:00

Fremlegges til godkjenning på neste møte

Tilstede: Karin-Elin Berg (leder), Dag Jakob Opedal, Trond Rønning, Guro Almås, Magnar Helgheim (sekretær), og fra rådgiver Grieg Investor Silje Njå Bertelsen og Ruben Vågen.

Forfall: Kurt Haugen, Håvard Sønnesyn

Orienteringer og innledning

1A Godkjenning av innkalling og referat

Oppsummering:

Referat, innkalling og sakliste ble godkjent

1B Finansrapportering ved rådgiver

Grieg Investor orienterte om utviklingen i kapitalmarkedene og porteføljestatus så langt i 2024. Deretter fulgte spørsmål og kommentarer.

Saker til behandling

2 Finansforvaltning – hva skal regnes som en god prestasjon?

Rådgiver innledet om «*hva som kan regnes som en god prestasjon innenfor forvaltningen*». Medlemmer hadde kommentarer og spørsmål knyttet til (eksempler): *hva er et riktig mål for oss/hva er fradraget for negativ seleksjon/ vurderinger om aktive fond vs indeksfond/ hva betyr begrepet «over tid» i avkastningsperspektiv*. Utvalget ønsker i neste møte å drøfte tematikken nærmere, og gjerne med Griegs presentasjon utsendt i forkant.

Oppfølging:

Tematikken følges opp i neste møte.

3 Retningslinjer for samfunnsansvarlig finansforvaltning

om Saken omfattet Nordeas svarbrev om «bærekraft og etikk», orienteringsnotat impact investeringer, og muligheten for å drøfte retningslinjene. Møtet gav ikke tilstrekkelig tid til å gjennomgå tematikken.

Oppfølging:

Saken utsettes til neste møte.

4 Strategivalg og fossilfri portefølje

Dagens politikk; jfr retningslinjer for samfunnsansvarlig finansforvaltning, er «fossilfri portefølje innen 2023, og senest innen utgang 2024». Selv om Dnk er betydelig undervektet i energisektoren har porteføljen via norske aksjefond en mindre andel, pr nå 3,5% (referanseindeksen har 14%). Til grunnlag for saken forelå det dokumenter med to ulike argumentasjonsrekker i forhold til bestemmelsen, slik:

- Den ene, full uttrekk innen 31.12.24 i overenstemmelse med gjeldende strategi.
- Den andre, i en mellomfase aksept for at porteføljen også kan innbefatte fossil energi, men full uttrekk på sikt.

Argumenttrekkene viser en rekke dilemmaer. Flere kommenterte at man opplevde seg enig i begge argumentasjonsrekker og likevel trakk ulike konklusjoner. Det var enighet om å fastholde ambisjonen. Samtidig mente utvalgsflertallet at 2024-fristen bør utsettes. Noen grunner som ble fremhevet for dette var:

- Den politiske situasjonen etter Russland/Ukraina er nå vesentlig endret siden vedtaket ble fattet.
- Norsk olje og gass bidrar til energisikkerhet, og bidrar til at Europa bruker mindre av energiformer som er mer forurensende
- I forhold til klimaavtrykk ble det påpekt fra noen at det er viktig å se på hele leverandørkjeden – ikke bare isolert olje- og gassproduksjon.

Vedtak:

Utvalget fastholder ambisjonen om fossilfri portefølje, men utvalgets flertall anbefaler at Kirkerådet forlenger fristen ved å endre ordlyden i bestemmelsen til «fossilfri portefølje senest innen utgangen av 2026».

5 Er vår portefølje ihht strategi?

Griegs allokeringskontroll viser ingen brudd mot vedtatt strategi.

Oppsummering:

Porteføljen er innenfor vedtatt strategi.

6 Utvalgets årlige rapport til Kirkerådet

Til saken forelå foreløpig årsrapport som blir oppdatert når årstallene foreligger pr 31.12. Utvalget gav innspill som administrasjonen følger opp.

Oppfølging:

Endelig rapport behandles i februar-møtet.

7 Neste møte

Basert på erfaringene fra de to siste møtene ønsker medlemmene at møtene normalt utvides til tre timer.

Neste møte ble fastsatt til 3.februar, mulig tidspunkt i tidsrommet 13:30-16:30 (bekreftes senere).

Kirkerådet, 31. oktober 2024

Karin-Elin Berg

Leder for finansutvalget

Magnar Helgheim

Sekretær for finansutvalget

mh679@kirken.no

Vedlegg argumentasjonsrekke A

Argumenter for å gjennomføre fullt uttrekk fra fossil energi så snart som mulig, i tråd med gjeldende retningslinjene:

1. Den norske kirkes klimaengasjement er forankret blant annet i Kirkemøtet 2007, 2008, satsingen Tiår for Skaperverk og Bærekraft 2008-2018, og sist i Kirkemøtet 2021¹. Disse vedtakene er igjen forankret både teologisk -som i vern om skaperverket, og menneskerettslig -i klimarettferdighet. Engasjementet har bred støtte i kirken, og bidrar til å forsterke kirkens relevans og troverdighet for mange, særlig unge.
2. Engasjementet for en omstilling fra fossil til fornybar har hele tiden vært en viktig integrert del av kirkens klimaengasjement.
3. 25.03.22 vedtok Kirkerådet reviderte retningslinjer for Samfunnsansvarlig finansforvaltning, som inkluderte formuleringen: *Den norske kirke skal fortsette en gradvis utfasing av investeringer i fossil energi med mål om fossilfri portefølje innen*

¹ <https://www.kirken.no/nb-NO/gronnkirke/Tema/km%202021%20mer%20himmel%20p%C3%A5%20en%20truet%20jord/>

2023, og senest innen utgangen av 2024. Det kan gjøres unntak for selskaper som befinner seg i en overgangsfase til fornybar energi som reelt beveger seg i riktig retning.

4. Norge er forpliktet i henhold til Parisavtalen til å redusere klimagassutslippene med 55 % innen 2030. Denne målsettingen er også nedfelt i Klimaloven og dermed juridisk bindende. Norge har også inngått en juridisk bindende avtale med EU om oppfyllelsen av denne loven. Norge er ikke i rute til å nå målet.
5. 2023 var det varmeste året som noen gang er målt, og med god margin, ifølge Bjerknessenteret. Klimaforsker Helge Drange uttalte i januar 2024: *-Jeg begynte med klimastudier i 1990 og dette er kanskje første året jeg virkelig har vært bekymret og forbauset over hvor raskt temperaturen har steget.*²
6. På FNs klimatoppmøte i november 2023, COP 28, ble det for første gang vedtatt en slutterklæring som inneholder målsetting om *omstilling bort fra fossile brensler i energisystemene*³
7. I april 2024 slo Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) fast at Sveits har brutt menneskerettighetene med manglende klimatiltak, i saken Klimaseniorinnen vs. Sveits. For tiden pågår tusenvis av klimasøksmål verden over, hvorav over 100 er basert på menneskerettigheter.
8. Uttalelsen *The Living Planet*⁴ fra Kirkenes Verdensråds generalforsamling i 2022 utfordrer petroleumsproduserende land til utfasing, av hensyn til skaperverket, klimarettferdighet og verdens fattige, noe som innebærer en moralsk og økumenisk forpliktelse for Dnk
9. Klimautvalget 2050 fastslo i sin rapport i fra oktober 2023 (NOU 2023:25)⁵ blant annet:
 - *Troverdigheten* til gjennomføring av klimapolitikken må styrkes. Tiltak for å redusere utslipp må ikke uthules, gjennomføring av tiltak må ikke utsettes
 - Klimapolitikken må favne bredere (inkludert å intensivere tiltak for å redusere utslipp i andre land knyttet til norsk eksport), og legge mer vekt på langsiktige hensyn, og i større grad vektlegge varig omstilling til nullutslipp
 - Utvalget foreslår at det utarbeides en strategi for sluttfasen av norsk petroleumsvirksomhet, og tilrår at det ikke gis ytterligere tillatelser til leting, utvinning eller anlegg og drift inntil en slik strategi er ferdigstilt.
10. Petroleumsnæringen og Søkeldirektoratets holdning og handling står i sterk kontrast til klimaforskernes advarsler, FNs ambisjoner og Klimautvalgets anbefaling:
 - Representanten for Søkeldirektoratet snakket i Debatten 5. september i år om «et nytt oljefond under havet».

² <https://www.energiogklima.no/podkast/rekordaret-2023-bekymrer-og-forbauser>

³ <https://unfccc.int/news/cop28-agreement-signals-beginning-of-the-end-of-the-fossil-fuel-era/>
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2023_L17_adv.pdf

⁴ <https://www.oikoumene.org/sites/default/files/2022-10/ADOPTED-PIC01.2rev-The-Living-Planet-Seeking-a-Just-and-Sustainable-Global-Community.pdf>

⁵ <https://klimautvalget2050.no/>

- På oljemessen ONS i Stavanger i august i år understreket Equinor-ledelsen at selskapet vil opprettholde produksjon av olje og gass fra norsk sokkel rundt dagens nivå i minst ti år til⁶
 - I september i år kunne vi lese i norske aviser at Equinor har kraftig nedjustert sin egen fornybar-satsing de siste årene.⁷
11. 0,4 prosent av produksjonen i Equinor er fornybar, mens 14 prosent av investeringene gikk til fornybar i 2022. Tidligere har selskapet uttrykt klare mål for en gradvis økning av fornybarsatsingen, men disse målene har de nå gått bort fra, og opererer ikke lenger med noe eget mål for fornybarsatsningen.
12. Aker PB og Equinor driver ikke nødvendig omstilling bort fra petroleum i tråd med Parisavtalen. For å bremse klimakrisen er det ikke tilstrekkelig å bidra til fornybar (som Equinor til en viss grad gjør), man må også ha en plan for å gradvis erstatte investeringer, produksjon, kompetanse, arbeidsplasser og inntjening fra olje og gass med fornybar. Aker BP og Equinor er lang fra å utvise ambisjoner eller vilje til å bidra til den nødvendige omstillingen.
13. Ingen argumenterer for å skru igjen kranene over natten, men for en plan for utfasing, jfr Klimautvalget 2050: tenke lenger, bredere og mer systematisk.
14. I Finansutvalget har det vært argumentert med at norsk petroleum etter krigsutbruddet i Ukraina i 2022 må erstatte russisk olje og gass i Europa. Men:
- Det internasjonale energibyrået IEA meldte allerede i 2021 at det ikke er rom for nye olje- og gassfelt dersom vi skal nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalen. Vi risikerer at norsk eksport av olje og gass hindrer nødvendig omstilling i Europa.
 - Dersom man til tross for dette skulle åpne for nye felter, kan vi spørre om det er etisk forsvarlig at det er Norge, som allerede har et oljefond, som skal pumpe opp verdens siste olje, foran for eksempel oljeproduserende land i Afrika?
 - Norge har allerede tjent mye på økte priser på olje og gass som følge av krigen i Ukraina, og bør nå sette hensyn til nødvendig omstilling i Europa først.
15. Et annet vanlig forsvar for norsk olje og gass er at vi har «verdens reneste olje og gas». Det er imidlertid under 10 % av utslippene forbundet med olje- og gassutvinning som skjer ved selve utvinningen, mens hoveddelen skjer ved forbrenning. Som produsent må selskapene ta ansvar for hele bildet.
16. Siden retningslinjene ble vedtatt har Dnk gradvis solgt oss ut av petroleum. Det bør vi fortsette med. Kirkerådets vedtak i 2022 var en del av en helhetlig strategi for kirkens klimaengasjement, uttrykt i KM 15/2021. Å velge å gå bort fra denne målsettingen i 2024, når vitenskapen, FN og Norges eget Klimautvalg har skjerpet ordbruken omkring behovet for rask omstilling, risikerer å sette kirkens troverdighet i klimasaken på spill.
17. I tillegg til de klare etiske problemene med fortsatt fossil-investeringer som er argumentert for over, er det en betydelig omdømmerisiko for kirken ved å gå bort fra

⁶ <https://e24.no/energi-og-klima/i/gw3wdL/vil-holde-produksjonen-oppe-til-2035>

⁷ <https://e24.no/energi-og-klima/i/4BOeK9/equinor-fjernet-fornybarmaal>

vedtatte klimamål. Vårt Land har allerede hatt flere oppslag om saken. Dette er ikke et hovedargument, men er verd å ha med i en totalvurdering.

Vedlegg argumentasjonsrekke B

Argumenter for utfasing av fossil på sikt men akseptere at vår portefølje i mellomtiden kan ha noe eksponering

- 1 Norsk produksjon av gass og olje bidrar til energisikkerhet i Europa (særlig etter Russlands krig mot Ukraina).
- 2 Ukrainakrigen har medført gassmangel og økt bruk av kull og olje. Det er kull som forurensner mest - da er tidspunktet feil å kutte norsk produksjon
- 3 Slutter Norge å produsere olje vil produksjonen flyttes til land med høyere utslipp (og gjøre Russland, Saudi-Arabia mv rikere).
- 4 Uttrekk treffer kun vår olje- og gassvirksomhet - men ikke andre forurensende sektorer som fastlandsindustri og veitransport.
- 5 Gjennom Equinor m.fl er vi med på satsingen på fornybar energi
- 6 Equinor kutter utslipp og beveger seg i riktig klimaretning.
- 7 Vi tror mer på påvirkning i klimavennlig retning gjennom eierskap og engasjement enn å trekke oss helt ut.
- 8 Uten en sterk oljesektor reduseres det økonomiske handlingsrommet til å satse på fornybar energi.
- 9 Dnk er undervektet i fossile energi: vår portefølje har en andel på 3,5% mot 14% for referanseindeks.
- 10 Vår investeringsbekymring bør flyttes mer til selskaper i porteføljen som har brudd på forretningsmessig skikkelighet og åpenhet; jfr opioidskandalen.
- 11 Kirken har våre utgifter (forpliktelser) i Norge og ved å ha inntekter (investering) også fra Norge sikrer vi kjøpekraft.
- 12 Full uttrekk betyr at vi i praksis kan ha minimalt med investering i Norge fordi det i dag finnes bare 2 relevante norske fossilfrie fond.
- 13 Uttrekk vil redusere investeringsuniverset og diversifiseringseffekter, og øker avviket fra referanseindeksen.
- 14 Våre retningslinjer åpner for unntak for selskaper i overgangsfase; jfr pkt 2

